

С.М. Сич

ВЕСЕЛКА

Книга для самостійного читання

5 клас

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 82-3(072)
ББК 84-4я72
С34

Рецензенти:

методист навчально-методичного кабінету української мови та літератури
Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів
Федорчук Г.А.

методист Переяслав-Хмельницького районного методичного кабінету
Матвієнко Г.М.

вчитель вищої категорії, старший учитель Засупоївського НВО
«ЗШО І-ІІ ст. — дитячий садок» Яготинського району Київської області,
викладач кафедри ТМВТНК ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького державного
педагогічного університету імені Григорія Сковороди»
Миколаєнко А.Є.

Сич С.М.

С34 Веселка. Книга для самостійного читання: 5 клас. /
С.М. Сич. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. —
288 с.

ISBN 978-966-10-2258-3

У посібнику подано твори, рекомендовані програмою для
самостійного читання у 5-му класі.

Посібник розрахований на вчителів, учнів та батьків.

УДК 82-3(072)
ББК 84-4я72

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

ISBN 978-966-10-2258-3

© Навчальна книга — Богдан, 2012

МІФОЛОГІЧНІ ЛЕГЕНДИ І ПЕРЕКАЗИ

УКРАЇНА

Як тільки Господь наш, Сотворитель, поселив на Землі людей, вони відразу почали просити в Бога для себе зручні та вигідні місця прожитку. Не квапились тільки українці. Вони були відразу козаками. Безпечно мандрували по землі, оглядали красоти світу і нікому не заважали. Якось огледілись і побачили, що повсюдно снують люди, обживають займані місцини. Тоді пішли й вони до Господа. Тихенько стали за порогом і чекали, бо Творець у той саме час був чимось дуже зайнятий. А коли Сотворитель оглянувся, то здивувався на вид таких чубатих воїв.

— А чого вам треба, хлопці? — спитав спроквола.

— Та землі-материзни хочемо, Боже.

— Буде вам матірня земля. Ідіть та й осідайте он на тому клаптику між морями, — показав пальцем униз.

— Та там уже іспанці, Боже!

— Ага, то біля них селіться.

— Не годен, Господи, там французи, а далі німці, ще якихось людей повно.

Подивився Бог згори на долину і переконався, що все вже роздано. А козаки йому дуже сподобались — і не хотів Творець залишати їх без земель.

— Гаразд, — сказав Господь. — Віддам я вам он той куточок понад Дніпром, що залишив собі на земний рай. Але то незвичайний куточок — раїна. Земля там пахне медом, вода — як молоко, а з неба в душу людей ллється пісня. На той куточок будуть зазіхати нечестивці, тому його треба постійно боронити. Як будете такими відважними лицарями, як мені видається, то на тій землі станете і воями, і оріями, господарями, а як ні — то рабами нечестивців.

— Згода. Добре, Господи! Буде так, як кажеш. Благослови в дорогу!

Поблагословив їх Сотворитель і провів до райських воріт. З того часу орють орії землю, а зброєю захищають її від усякої нечисті. І назвали свій райський куточок — Україна.

1. Чому козаки не квапились обживати собі землю?
2. Як вони розмовляли з Богом?
3. Чи не злякалися козаки застережень Бога щодо райського куточка на землі? Яку рису характеру українців підкреслено цим в легенді?
4. Знайдіть у газетних або журнальних статтях відомості про походження слова «Україна».

ІСТОРИКО–ГЕРОЇЧНІ ЛЕГЕНДИ І ПЕРЕКАЗИ

ТРИ БРАТИ — ЗАСНОВНИКИ КИЄВА

Поляни жили в ті часи окремо і володарювали родами своїми... І було три брати: один на ймення Кий, а другий — Щек, а третій — Хорив, і сестра їх — Либідь. Кий сидів на горі, де нині узвіз Боричів, а Щек сидів на горі, яка нині зветься Щековицею, а Хорив — на третій горі, через що і прозвана вона Хоривицею. І збудували вони городок у честь свого старшого брата і нарекли його Києвом. А навколо города був ліс і пуща велика, і ловили там звірів. І були ті мужі мудрими і тямущими, і називалися вони полянами, від них в Києві є поляни й до сьогодні.

Деякі ж, не знаючи, кажуть, що Кий був перевізником, бо нібито тоді біля Києва був перевіз з тієї сторони Дніпра, тому й говорили: «На перевіз на Київ». Проте коли б Кий був перевізником, то не ходив би до Царгорода. А втім, цей Кий княжив у роді своєму і ходив він до царя — не знаємо лишень до котрого, але знаємо, що великі почесті, як оповідають, віддав йому той цар, при якому він приходив. Коли ж Кий повертався, прибув на Дунай, і уподобав місце, і збудував малий городок, і хотів осісти у ньому з родом своїм, та не дали йому навколишні мешканці. Отож і донині називають придунайці те городище Києвець. Кий же повернувся у свій город Київ, тут і скончався. І брати його, Щек і Хорив, і сестра їх Либідь тут померли.

1. Що в легенді розповідається про заснування Києва? У яких назвах увіковічилися імена засновників столиці Русі-України?

СМЕРТЬ КНЯЗЯ ОЛЕГА

І жив Олег в мирі з усіма землями, княжачи в Києві. І прийшла осінь, згадав Олег коня свого, якого тримав здавна у стайні, вирішивши ніколи не сідати на нього. Питав-бо колись волхвів і віщунів: «Од чого мені доведеться померти?» І сказав йому один віщун: «Княже! Кінь, якого ти любиш і їздиш на ньому, — від нього тобі і померти!» Олег же, взявши це собі до тямки, каже: «Ніколи не сяду на нього і більше не гляну».

І звелів годувати його і не приводити його до себе. І перебував декілька років, не бачивши його, аж поки й на греки не пішов.

Повернувшись до Києва і проживши чотири роки, на п'яте літо він спом'янув коня, що від нього, як віщували волхви, мав померти. І, покликавши старшого над конюхами, запитав: «Де кінь мій, якого я поставив був годувати і берегти його?» А той каже: «Помер». Олег же посміявся і докорив віщунів, кажучи: «Невірно ото говорять волхви, і все те неправда є: кінь помер, а я живий». І наказав він осідлати коня: «Хай-но погляну на кості його». І прибув він на те місце, де лежали його кості голі і череп голий, спішився і, посміявшись, сказав: «Чи не від цього черепа смерть мені приймати?» І ступив він ногою на череп, і, з'явившись із черепа, змія вкусила його в ногу. І з того він розхворівся і помер. І плакали по ньому всі люди плачем великим, і понесли, і поховали його на горі, яка зветься Щековицею. Є ж і досі могила його, зветься могилою Олеговою. А було всього його княжіння тридцять три роки.

1. Що віщував волхв Олегові?
2. Як поставився князь до тих віщунів?
3. Чи здійснилися вони? Як саме?

ЄВШАН-ЗІЛЛЯ

Він же (йдеться про великого князя Романа) кинувся на поганих, як той лев, а сердитий був, як та рись, і нищив їх, як той крокодил, і переходив землю їх, як той орел, а хоробрий був, як той тур, бо він пильно слідував предкові своєму Мономахові, який знищив ізмаїльтян, згаданих уже половців, вигнав Отрока в Обези за Залізні ворота, а Сирчан залишився при Доні, живлячись рибою.

Тоді Володимир Мономах пив золотим шоломом із Дону, забравши їх землю всю і загнавши окаянних агадян. Після ж смерті Володимирової лишився у Сирчана лише один музика Ор, і послав він його в Обези, кажучи: «Володимир умер уже. То ж повертайся, брате, приходь у землю свою. Перекажи ж ти йому ці слова мої, заспівай йому пісень половецьких. Якщо ж він не схоче, дай йому понюхати зілля, яке зветься євшаном».

А як той відмовився і вертатися, і слухати, дав він йому зілля, і той, понюхавши і заплакавши, сказав: «Краще ж на своїй землі кістками лягти, ніж на чужій славному бути». І прийшов він у землю свою. Від нього народився Кончак, що понищив Сулу, пішо ходячи, котла носячи на плечах.

1. Що розповідає переказ про подвиги князя Романа?
2. З якою метою Сирчан послав співця Ора в Обези?
3. У чому виявився вплив євшан-зілля на Отрока?
4. Поміркуйте над поведінкою Отрока і скажіть, що для людини найдорожче.
5. Визначте тему та ідею цього твору.

до них, то вони мені назустріч біжать та пишчать, наче до матері. Я вже їх вилизую, чепурю, а гуляти удвох водимо. Я попереду, квочка ззаду, а діти посередині. Так шуліки не страшно.

— Мабуть, вам тепер скрутно приходиться, Чорнушко? Робота важка.

— Ні, що робота, то нічого, я її ніколи не боялася й не боюся. А от мені трохи те трудно, що доводиться спати під піччю, а коли негода, то й цілий день там сидиш. Тепер там душно, курява, та ще знаєш, кури не такі чепурні у своїй хаті. А ми ж, коти, любимо, щоб у нас чепуренько було.

Розмовляємо ми так з Чорнушкою і не звертаємо уваги на те, що робиться довкола. Глянув тільки я зненацька — аж бачу: до нас підкрадається Мурка, наїжилась так, очі як вогонь!

— Ой, тікайте, Чорнушко! — крикнув я й кинувся геть. Тікаючи, почув страшений крик. Оглянувся, аж то Чорнушка кричить, а на неї напосілася Мурка: куса її, дряпа. Чорнушка не має сили вирватися, тільки кричить. На крик звідусіль стали збігатись коти. Один найсміливіший кинувся розбороняти. Потім другий, третій. Наблизивсь і я. Бачу, вже цілий клубок качається, тільки лапами махають, та мов курява встає. Мурка пустила Чорнушку і вчепилася в чорного кота, мого ворога й напасника. Уже на що здоровий кіт, а ледве-ледве вирвався з її лап. Але вона зараз вчепилася в другого, а як той вирвався, то в Рябого. Страшна така стала. Очі як у божевільної, шерсть розкуйовджена. Тут вибігла її пані з великою хусткою в руках, накинула ту хустку на свою улюблену Мурку і разом з хусткою понесла її до хати. Інакше не могла б узяти, навіть хазяйку подряпала б.

— Що вона ще вдома витворить? — зацікавився я і поліз на грушку; відтіль було видно все, що в покоях робиться. Бачу, сусідка сидить у коші біля свого одинчика (той і досі сидить у коші, мов малий), важко диха і божевільними очима навколо оглядається. А пані її милує, вмовляє і заспокоює.

Я швидше зліз із груші, щоб Мурка мене часом не побачила та не вискочила бити.

Сів під грушею, сиджу й думаю. Гірко мені було. Ту кішку, що не знає чого лізе до всіх битись, тепер он як заспокоюють, милують, а мене ніколи ніхто не пригорнув!..

І взяла мене журба. Я вже старий, а мало доброго зазнав на своєму віку. Зимую завжди терплю холод, здебільшого живу надго-

лодь, а вже щоб мене хто погладив чи хто приголубив, того я й не сподівався ніколи... І багато є таких, що мені прикrostі коять. От хоч би й сьогодні. Ще нічого не їв, а взяв шматок, то його сусідка одібрала. Тепер у мисці, звичайно, порожньо: ті, що прибігли розбороняти, все розтягли. Зважився я піти подивитись, чи не викинула чого з кухні моя хазяйка.

Пішов, подивився, нічого немає. Ліг біля хати й лежу. Сумую.

Коли дивлюсь — ідуть двоє: якийсь пан і пані, а за ними везуть, либонь, їх манатки. Я догадався, що то будуть нові сусіди, ті кватиранти. Пани пішли в горниці.

«Ану, — думаю, — піду подивлюсь, що воно за люди. Може, як-небудь свій сум розважу».

Зліз на рундук і заглянув у сіни. Нікого не чуть. Я вернувся на рундук і сів, зміркувавши, що коли нові сусіди вийдуть з горниць, тоді я побачу, які вони.

Сиджу, сиджу, ніхто не виходить. Тим часом сонечко мене пригріває, вишня наді мною стиха шелестить... Незчувсь я, як заснув.

Не знаю, чи довго спав, чи ні, тільки чую крізь сон, що мене хтось на руки бере. Розплющую очі й бачу, що мене держить на руках якась чужа пані. Ох, як я злякався! Так і вилетів у неї з рук. Втік аж до сусідів. Коли трохи заспокоївся, став думати про те, що сталося. Згадав, що пані взяла мене дуже обережно і всміхалася до мене.

Після того мене стало так вабити на рундук. Я приходив і сідав там, але знову, як пані чи пан виходив, мені робилось так страшно, що я тікав. Днів через три, коли я там сидів, вони вийшли обое й почали мене кликати; та так ласкаво, приязно. Мало хто на моєму віку озивався до мене так. Я розманіжився і дався, щоб вони мене взяли. Вони понесли мене до хати, дали мені м'яса й молока. Я хоч і боявся, але все поїв.

Потім, коли вже нічого не зосталось, мені стало чогось так страшно, так страшно, що я присів і швиденько вибрався на город.

Після сього почалось для мене нове життя. Я оселився в нових сусідів, тих кватирантів, і там не тільки днював, а й ночував. Сього мені ще ніколи не траплялось. Раніше я ночував де — на горіщі. Бувало, сплю і шохвилини прокидаюся, щоб подивитися, чи нема якої небезпеки. Траплялось, що розплющу очі, а переді мною стоїть який-небудь наїжений здоровенний котюга. Тоді обороняйся, швидше тікай!.. Не було спокою ні вдень, ні вночі.

З тієї саме пори Серпнева Ніч над Галичиною виблискує незвичайно яскравим сяйвом зір.

ЯК З'ЯВИЛОСЬ УРОЧИЩЕ ПАПОРОТЬ

Колись там, де зараз Кульпарків, знаходилося урочище Папороть. Тут було два джерела, з яких брала свій початок річка Сорочка, яка впадає в Полтву. А жив тут на хутірці смолокур зі своєю жінкою.

Одного разу увечері хтось постукав до них у двері. Господар відчинив і побачив дідуся, який шукав нічлігу.

Старого пустили до хати, нагодували чим Бог послав і спати поклали. А вранці прокинулися господарі в замку, що аж тріщав від усілякого багатства. А дідуся і слід пропав.

Зажили вони тоді, як справжні князі. Та минув рік, і такого самого вечора хтось постукав до замкових воріт. Сторож протер заспані очі й, ліниво позіхаючи, гукнув:

— Хто там?

— Старий подорожній просить нічлігу.

— Зараз, — буркнув сторож, — піду спитаю дідича. Поплуганився він до покоїв, де господарі якраз мостилися спати.

— Пане! Агов пане?

— А що таке?

— Там якийсь старигань просить нічлігу!

— Жени його до дідьчої матері! То не заїзд, а замок!... Хоча, можеш йому дати що там після вечері лишилося.

— Сторож узяв у банячок недоїдки, виніс до брами і, прочинивши віконце, зневажливо буркнув:

— Пани сказали, аби ви йшли собі де-інде. А тут маєте трохи перекусити. Наставте шапку.

Старий скинув шапку, сторож влив йому якоїсь бовтанки і затріснув віконце.

Подорожній похитав сумно головою, щось шепнув над шапкою і вихлюпнув недоїдки на ворота. І тої ж миті розкішний замок зі всіма мешканцями запався з гуркотом у підземні провалля. Пустище незабаром густо заросло папороттю і, дивлячись на нього, ніхто б і не здогадався, що тут височів колись замок.

ЯК ЖІНКИ ЛЬВІВ РЯТУВАЛИ

Коли татари в 1283 році пробували захопити Львів, то хан Телебуга захотів дізнатися, як довго зможуть оточені протриматися. А простояв він під містом два тижні і вже собі думав, що львів'яни мусять від голоду вимирати.

Виряджено було татарських послів і вони стали гукати під брамою, щоби пустили їх. І вже, було, хотіли львів'яни відчинити браму, як про те дізналося жіноцтво й почали вони просити, щоби ще зачекали.

Хутенько розбіглися львівські жінки по хатах і повикочували на вулиці порожні діжки, поставивши їх горі дном. Тоді повимітали з комірок усю крупу й муку, яка там була, й засипали дно хто крупою, хто мукою, а хто зерном так, аби ще й вершок стримів.

— От тепер ми вже готові, — сказали жінки, — пускайте бузувірів. Рушили татарські послі через місто, а тут, куди не глянь, стоять діжки, повні харчів незліченних. Та ще мало того. Повипускали жінки усю пташину й худобину з хлівців на вулиці, що послам довелось палки в руки взяти, бо свині їм проходу не давали, а гусаки розлючено сичали.

Побачили послі таку силу-силенну різної живності і дуже смутними назад вернулися. А хан Телебуга, як вислухав їх, то зараз велів усьому військові збиратися й рушати додому.

ЛЬВІВСЬКА КАТОРГА

Коли львівський бургомістр Мартин Кампіан затіяв у 1615 році будівництво Ратушевої вежі, то звелів виловити геть усіх дармоїдів, волоцюг, п'яниць, картярів та всіх, хто по шинках дні свої губив.

Їх приводили на будівництво, записували поміж робітників і змушували працювати. А треба ж сказати, що серед цієї чесної компанії багатько було діток заможних міщан, котрі в руках, крім ложки, карт і келиха не вміли нічого тримати.

Ото сміху було! Усе місто потішалось над ними. А чимало батьків самі приводили своїх синів і віддавали, як тоді жартували, на каторгу.

Саме тому з північного боку Кампіанівської вежі було видовбано на камені зображення корабля, як пам'ятку про той час, коли гультіпак відправили «на галери».

ЩО ЛЮБОВ СПОЛУЧИТЬ

Цю історію можна було б назвати «Львівські Ромео і Джульєтта». У 1594 році з далекого Криту привіз вино італієць Мікеліні. Частину товару замовив для себе український купець. І от у нього вдома побачив італієць юну Пелагію, доньку купця. І з першого погляду закохався. Відтоді уже частенько шукав якогось приводу, аби завітати до них, аж поки й Пелагія не відповіла взаємністю.

Італієць втратив будь-яке бажання вертатись додому. Молоді люди шепотіли одне одному чутливі слова, а батьки прихильно спостерігали за цим, бо італієць припав їм до вподоби. Проте страшне лихо вже підкрадалося до Львова: чума.

Вона вже не раз збирала своє чорне жниво по всій Європі, та от нарешті і сюди завітала. І щодня косила десятки людей.

Даремні були молитви, даремні цілодобові служіння по церквах.

Мор не обминув і купцевої садиби. Пелагія захворіла. За суворим приписом усіх зачумлених виносили за межі міста і залишали в саду, де за ними доглядали монахи.

Та Мікеліні не покинув своєї коханої і не відходив від неї, як умів потішав і вселяв надію на одужання.

Але дівчина була приречена. Мікеліні поховав її на православному цвинтарі церкви Благовіщення. А за дев'ять днів і сам зліг. Видно далось взнаки спілкування з хворою.

Помираючи, прохав Мікеліні поховати його в костелі святого Станіслава, а на їхніх могилах вимурувати однакові нагробки.

Так воно і сталося. На обох могилах поставлено нагробки, на яких вибито по парі сердечок, пов'язаних галузкою лавру. А внизу вірш львівського поета Шимона Шимоновича:

*Що любов сполучить,
І смерть не розлучить.*

ЗМІСТ

МІФОЛОГІЧНІ ЛЕГЕНДИ І ПЕРЕКАЗИ	3
Україна	3
ІСТОРИКО-ГЕРОЇЧНІ ЛЕГЕНДИ І ПЕРЕКАЗИ	5
Три брати — засновники Києва	5
Смерть князя Олега	6
Євшан-зілля	6
ЛЕГЕНДИ ПРО РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ	8
Пташина Матері Божої	8
Материнські сльози	10
Лілії	11
УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ	13
Яйце-райце	13
Три бажання	23
Як лисичка Івана-баштанника зробила царевичем	24
Чому море солоне?	27
Іван-Вітер	28
Цар лев	32
Золотий черевичок	38
Про бідного парубка і царівну	43
Тарас ШЕВЧЕНКО	50
Сонце заходить, гори чорніють	50
Над Дніпровою сагою	51
Олена ПЧІЛКА	52
<i>Годі, діточки, вам спати!</i>	52
Зимовий вечір	52
Снігова баба	53
Не ховайся, місяченьку	53
«Новину сьогодні зранку...»	53
Школярик на виїзді	56
Сон	57
До діточок	57
Сусіди	58
Хатні музики й слухачі	58
Мама й доня	59
Іванко	59
Метелик	59
Сестричка й братик	60
Поворіт	60
На хуторі	61
Хлопчик та ведмідь	63
Рябко (<i>Полтавська приказка</i>)	64

БАЙКИ.....	65
Котова наука.....	65
Поет.....	66
Баечка про цуцика і про його пані.....	68
Микола й Лиска.....	69
Дрібненькі грушки.....	70
КАЗКИ.....	71
Ворона й рак (<i>Народна приповідка</i>).....	71
Морозова кара.....	72
Казка про жадного чоловіка та про гадюку.....	73
Лисичка-сестричка і вовк.....	74
СМІХОВИНКИ.....	75
Бідна лисиця.....	75
Злодій.....	76
Розповідь.....	76
Розмова.....	76
ІГРИ.....	77
ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ.....	78
ЗАГАДКИ.....	78
ВІДГАДКИ.....	81
Пантелеймон КУЛІШ.....	82
Циган (<i>Уривок з казки</i>).....	82
Іван ФРАНКО.....	85
<i>Коли ще звірі говорили (Казки про тварин)</i>	85
Осел і Лев.....	85
Лисичка і Рак.....	88
Як Лисиця сама себе перехитрила.....	89
Заєць та Їжак.....	92
Вовк-старшина.....	94
Лис і Дрозд.....	98
Ворона і Гадюка.....	101
Лисичка і Журавель.....	102
Мурко і Бурко.....	103
Борис ГРІНЧЕНКО.....	106
<i>Віршовані оповідання та казки</i>	106
Два морози.....	106
Дурень думкою багатіє.....	111
Сірко.....	114
Три бажання.....	117
Степан ВАСИЛЬЧЕНКО.....	121
Приблуда (<i>Із життя дитячого будинку</i>).....	121
Майк Йогансен.....	130
Кіт Чудило.....	131

Собака, що лазив на дерево.....	132
Як мурашки наїлися цукру.....	134
Як окунь сам упіймався.....	135
Краби.....	137
Собака Джан.....	138
Василь КОРОЛІВ-СТАРИЙ.....	141
<i>Казки</i>	141
Злидні.....	141
Мара.....	147
Чортова перечниця.....	153
Надія КИБАЛЬЧИЧ.....	159
Спогади kota Сивка (<i>Скорочено</i>).....	160
Микола Степанович ВІНГРАНОВСЬКИЙ.....	168
Сіроманець (<i>Уривок з повісті</i>).....	169
Первінка (<i>Скорочено</i>).....	175
Валерій ШЕВЧУК.....	190
Панна квітів.....	190
Валентин ЧЕМЕРИС.....	213
Аравійська пустеля.....	213
Подорож до Самари Дніпровської.....	234
Тихе полювання.....	239
Іван КРИП'ЯКЕВИЧ.....	245
Кіт і миш.....	246
Малі козаки (<i>Уривки</i>).....	246
Володимир МАЛИК.....	250
Князь Кий (<i>Уривки з роману</i>).....	251
Всеволод НЕСТАЙКО.....	255
Пригода в кукурудзі.....	256
Василь ЗЕМЛЯК.....	268
Тихоня.....	269
Олександр ОЛЕСЬ.....	275
Алфавіт віршами, написаними для сина.....	276
Над коліскою.....	279
Юрій ВИННИЧУК.....	280
<i>Легенди Львова</i>	280
Було не було (<i>Уривки</i>).....	280
Про маленьку жницю та Серпневу Ніч.....	280
Як з'явилося урочище Папороть.....	282
Як жінки Львів рятували.....	283
Львівська каторга.....	283
Що любов сполучить.....	284

Навчальне видання
СИЧ Світлана Миколаївна
ВЕСЕЛКА
Книга для самостійного читання

5 клас

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Галина Домарецька*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Нелі Домарецької*

Підписано до друку 20.04.2012. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Умовн. друк. арк. 16,62 . Умовн. фарбо-відб. 16,62

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С.Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2258-3

9 | 789661 | 022583 |